

Četverodnevna stručna ekskurzija u Slovačku

Oliver Vlainić

Hrvatsko šumarsko društvo

U organizaciji Ogranka Karlovac od 4. do 7. lipnja 2026. realizirana je stručna ekskurzija u Slovačku. Članovima karlovačkog ogranka pridružili su se i članovi iz ogranka Gospić, Koprivnica, Ogulin, Split, Virovitica i Zagreb te je na put krenulo 29 putnika. Da bi se dobilo na vremenu putovanje je započelo u ponoć s 3. na 4. lipnja.

Program prvog dana 4. lipnja započeo je u Zvolenu posjetom Šumarskom fakultetu u sklopu Tehničkog sveučilišta. Domaćini dr. sc. Peter Valent i dr. sc. Marek Fabrika demonstrirali su rad virtualnog uređaja (virtualna šuma) za podučavanje modela rasta šuma koji služi za obuku studenata. Koriste se 3D naočale koje daju sliku s 3D dubinom. Uređaj je izgrađen 2012. godine, a moderniziran 2022. godine. I dalje se radi na usavršavanju i primjeni uređaja.

Tehničkom sveučilištu u Zvolenu osim Šumarskog fakulteta pripadaju Fakultet drvnih znanosti i tehnologije, Fakultet ekologije i znanosti o okolišu te Fakultet ekološke i proizvodne tehnologije.

Sljedeća postaja toga dana bila je Direkcija državne tvrtke Šume Slovačke Republike u Banskjoj Bystrici gdje je František Fodor, dipl. ing. šum. iz Odjela za investicije i projekte

Demonstracija virtualne šume.

EU, detaljno prikazao organizaciju i poslovanje državne tvrtke te odgovarao na brojna pitanja zainteresiranih sudionika. Šume Slovačke Republike osnovane su 1999. godine i gospodare na 815 tisuća ha šuma, što čini oko 40 % svih slovačkih šuma. Tvrtka je organizirana u 12 uprava šuma s 93 šumarije. Postoje i tri specijalizirane jedinice. Jedna jedinica služi za šumsku proizvodnju od sječe, vuče i prijevoza

Ispred Direkcije šuma Slovačke Republike u Banskjoj Bystrici.

U Dobročskoj prašumi.

Šumska željeznica u Muzeju šumarstva na otvorenom u Vydrovskoj dolini.

Ispred spomenika slovačkom pioniru šumarstva Jozefu Dekretu Matejoviu.

František Fodor i Branko Sitaš.

drvnih sortimenata, izgradnje i održavanja šumske komunikacije te posjeduje radionice za servisiranje i popravak šumarske opreme. Druga jedinica služi za sjemenarstvo, a treća za poljoprivrednu i pilansku proizvodnju. Na 72.500 ha državnih šuma u 300 objekata gospodari se prema Pro Silva principima prirodi bliskog gospodarenja šumama. Tvrtka posjeduje PFEC certifikat za gospodarenje na čitavoj površini državnih šuma i FSC certifikat za gospodarenje na 260 tisuća ha državnih šuma. Na 450 tisuća ha postoji 135 lovačkih revira, a gospodare i na 70 ribolovnih revira. U dva centra od 1950. godine organiziran je uzgoj konja, a od 1958. godine organizirani su uzgoj i zaštita ugroženoga europskog bizona. Jedna od djelatnosti tvrtke je i šumski turizam. U tu svrhu održava se 40 šumskih poučnih staza s dužinom od 240 km, a također se grade i održavaju turistička skloništa i odmorišta. U vlasništvu tvrtke su deseci šumarskih kuća te nekoliko lovačkih dvoraca i hotela. Za turističke i edukativne svrhe postoji muzej šumarstva na otvorenom, šumarski i drvarski muzej, šumska škola, šumske učionice i šumarski ekocentar. Kroz šumsku pedagogiju godišnje prođe oko 100.000 sudionika. Organiziraju se regionalni dani šumarstva, Dan drveća, sportski događaji te se provode razni projekti povezani sa šumom.

Domaćini su omogućili gostima posjet trgovini u vlasništvu Šuma Slovačke Republike s ponudom proizvoda iz vlastite proizvodnje pod robnom markom Lesnícke pocútky (šumarski proizvodi): smrznuta divljač i riba, proizvodi od divljači, šumarska vina, med, sušeno šumsko voće, pulpa i proizvodi od šipka, sirup od smrekovih izdanaka, eterično ulje jele, šumarske publikacije, igre i šumarski suveniri. Dan je završio smještajem u poznatom turističkom centru Donovaly.

Drugi dan 5. lipnja započeo je posjetom prašumi na području Uprave šuma Horehronie u dolini Brôtovo. Goste su dočekali referent proizvodnje UŠ Horehronie Martin Melicher i šumarski tehničar Šumarije Dobroč Luboslav Folko. Dobročská prašuma proglašena je nacionalnim rezervatom prirode 1913. godine. Prašuma je strogo zaštićeno područje okruženo zaštitnom zonom nižeg stupnja zaštite. Razlog zaštite je očuvanje ekosustava karpatske miješane prirodne šume u vegetacijskoj zoni jelovo-bukovih šuma tako da su glavne vrste drveća u prašumi jela, bukva i smreka uz manji udio javora, jasena i brijesta. Značajno je postojanje stabala starijih od 400 godina. Prašuma je dio staništa u kojima obitavaju velike zvjeri: medvjed, vuk i ris. Površine je 104 ha, a površina zaštitne zone šume je 100 ha. Nalazi se na nadmorskoj visini od 720 do 1.000 m. Dobročská prašuma dobila je 1998. godine Europsku diplomu koja se obnavlja svakih 5 godina. O prašumi postoji mali postav u staroj šumarskoj kući.

U popodnevnom dijelu programa uslijedio je obilazak Muzeja šumarstva na otvorenom koji je započeo vožnjom šumskom željeznicom od sela Čierny Balog. Šumska željeznica izgrađena je još 1908. godine. Muzej predstavlja šumarstvo cijele Slovačke, a nalazi se u Vydrovskoj dolini. Prostire se na nadmorskoj visini od 525 do 850 m s obje strane Vydrovskog potoka na površini od 140 ha, od čega je 116 ha šuma. Kamen temeljac postavljen je 21. lipnja 2002. tijekom prvog Dana drveća. Muzej je osnovan na inicijativu državnog poduzeća Šume Slovačke Republike. Postav muzeja čine razni šumarski strojevi iz različitih razdoblja uporabe, šumarski i lovački objekti te mnoge drvene

skulpture. Kroz muzej vodi 3 km duga poučna staza pod nazivom „Šumska vremenska staza“ na kojoj se uči o gospodarenju šumama, povijesti šumarstva, tehnikama, alatima i stanovnicima šuma, a ukrašena je umjetničkim djelima inspiriranim šumom. Na području muzeja nalazi se i simbolično groblje s imenima ljudi koji su izgubili živote radeći u šumi u Slovačkoj Republici. O muzeju je govorio Jozef Belko. Područje muzeja stradalo je 2024. godine od jakog vjetrova tako da je još u tijeku sanacija šteta.

U povratku prema smještaju obišao se dvorac Ľupča iznad sela Slovenská Ľupča. Dvorac je u 13. stoljeću dao izgraditi ugarsko-hrvatski kralj Bela IV. kojemu je dvorac bio i privremena rezidencija. Posljednja postaja bilo je mjesto s velikim spomen-obilježjem ugrađenom u stijenu slovačkom pioniru šumarstva Jozefu Dekretu Matejovieu (1774. – 1841.) u blizini mjesta gdje je u prvoj polovici 19. stoljeća organizirao velike radove pošumljavanja strmih planinskih predjela. Bista Matejovieu nalazi se i ispred Direkcije Šuma Slovačke Republike u Banskjoj Bystrici. Njemu u čast 2019. godine izdana je suvenir novčanica od 0 eura, a 2024. godine povodom 250 godina njegovog rođenja i prigodna kovanica od 10 eura.

Ljubazni domaćini organizirali su na kraju dana u Donovalyju, u jednoj od brojnih koliba (restorana) zajedničku večeru sa slovačkim specijalitetima.

Treći dan 6. lipnja bio je predviđen za obilazak Nacionalnog parka Slovački raj proglašenog 1988. godine. Park se sastoji od očuvanih visoravni, duboko usječenih riječnih kanjona, klanaca sa slapovima, ogromnog špiljskog svijeta te bogate flore i faune. Veći dio sudionika ekskurzije s voljom je krenuo u obilazak jednog od atraktivnih kanjona u parku, ali zbog velike gužve moralo se odustati od završetka prolaska kroz kanjon. Zbog toga se ukazala prilika za

posjet Visokim Tatram s nacionalnim parkom. Nacionalni park Tatry proglašen je 1949. godine i najstariji je nacionalni park u Slovačkoj. Sastoji se od najveće planinske skupine u karpatskom luku s najvišim vrhom – Gerlachovským štítom (2.655 m). Nakon ručka u mjestu Starý Smokovec uslijedio je put uspinjačom do središta Visokih Tatry Hrebienaka na 1.285 m. Zainteresirani su obišli jednu poučnu stazu na kojoj se nalaze slapovi potoka Studený, a ostali su uživali u predivnom pogledu na nasuprotne Niske Tatry i dolinu između Niskih i Visokih Tatry. Posljednja večer protekla je u ugodnom zajedničkom druženju svih sudionika ekskurzije od kojih se neki dotada nisu ni poznavali.

Posljednji dan 7. lipnja protekao je u vožnji prema Hrvatskoj uz zaustavljanje za ručak na mađarskom „moru“ Balatonu. Ekskurzija je završila dolaskom u Karlovac u večernjim satima.

Cijelo vrijeme od dolaska do odlaska sa sudionicima ekskurzije bio je František Fodor koji je bio na usluzi za sve potrebe. Tako je na kraju pokupio zaostale stvari iz smještaja i doveo do autobusa koji nije daleko odmaknuo, na čemu mu se iskreno zahvaljujemo. Za organizaciju ekskurzije zasluge idu mr. sp. Branku Sitašu koji je inicirao put, bio koordinator prilikom priprema i svo vrijeme prevodio sa slovačkog na hrvatski jezik i obrnuto. Ispred Ogranka Karlovac ekskurziju je pripremila i vodila predsjednica Ogranka Dorica Matešić. Svim domaćinima u ime sudionika ekskurzije zahvalila se raznovrsnim darovima koje je pripremilo više ogranka čiji su se članovi pridružili ekskurziji.

Na poučnoj stazi na Visokim Tatram.